herpy

GEKONY

Cameroon dwarf gecko

Lygodactylus conraui

Mały, aktywny w dzień nadrzewny gatunek z lasów Afryki Zachodniej i jedyny zielony gekon w tym regionie. Przesiaduje na pniach drzew, liściach palm i ścianach domów na zacienionych skrajach lasu. W terrariach jest rzadko spotykany, a zasady hodowli opierają się na blisko spokrewnionych gekonach karłowatych.

Rodzina: Gekkonidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-9 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**5-8 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-27 °C**
Miejsce wygrzewania	**32-34 °C**
Temperatura w nocy	**21-24 °C**
Wilgotność	**60-80%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady, nektar i gotowa karma**
Utrzymanie	**Pojedynczo lub w parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**4-8 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**2 jaj**
Inkubacja	**60-120 dni** przy 24-28 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Lygodactylus conraui to mały, smukły, aktywny w dzień gekon o dużych oczach bez ruchomych powiek i z okrągłymi źrenicami. Głowę i tułów pokrywają drobne, gęsto ułożone łuski ziarniste. Ogon jest nieco dłuższy od tułowia, okrągły w przekroju i zwężający się ku końcowi. Jest delikatny i często odrośnięty po utracie. Pod ogonem biegnie pojedynczy rząd powiększonych łusek i właśnie to odróżnia gatunek od blisko spokrewnionego *Lygodactylus fischeri*, który ma dwa rzędy.

Ubarwienie u obu płci jest najczęściej zielone lub niebieskozielone, jednak większość zwierząt z najdalej na zachód wysuniętej części zasięgu jest brązowawa. Na głowie, tułowiu i ogonie często występują drobne czarne plamki, a gardło jest jednolicie białawe. Jest to jedyny zielony gekon w Afryce Zachodniej i jeden z najmniejszych gekonów Afryki.

Osiąga niespełna 10 cm długości łącznie z ogonem. Podobnie jak inne gekony karłowate ma pod palcami lamelki czepne i z łatwością wspina się po pionowych powierzchniach.

Gatunek został opisany przez Gustava Torniera w 1902 roku na podstawie zwierząt z Kamerunu. Epitet gatunkowy *conraui* upamiętnia Gustava Conraua, niemieckiego kolekcjonera i podróżnika w Kamerunie, który zginął w 1899 roku. W terrarium jest to gatunek do obserwacji, a nie do brania na rękę. W niewoli i w handlu spotyka się go rzadko.

Występowanie i środowisko

Lygodactylus conraui występuje w Afryce Zachodniej i Środkowej, od Sierra Leone i Liberii przez Wybrzeże Kości Słoniowej, Ghanę, Togo i Benin po Nigerię, Kamerun i Gwineę Równikową. W niektórych zestawieniach wymieniany jest także Gabon, jednak występowanie w tym kraju zostało odrzucone. Miejscem typowym jest Bipindi w południowym Kamerunie oraz wyspa Bioko.

W Nigerii stwierdzono go w delcie Nigru, a w Beninie i Ghanie żyje także w miastach i wokół takich miast jak Kotonu i Akra.

> **Naturalny zasięg:** Sierra Leone, Liberia, Côte d'Ivoire, Ghana, Togo, Benin, Nigeria, Kamerun i Gwinea Równikowa.

ŚRODOWISKO

Jest to nadrzewny gatunek leśny, występujący od poziomu morza do wysokości około 1000 m n.p.m. Zamieszkuje wilgotne tropikalne lasy nizinne, ale spotyka się go także na skrajach lasów, w ogrodach, na terenach rolniczych i na budynkach. W południowej Nigerii trzyma się przede wszystkim mocno zacienionych skrajów lasu i polan, gdzie przesiaduje na pniach, liściach palm i ścianach domów, najczęściej 0,8-3,2 m nad ziemią. Im więcej cienia, tym więcej zwierząt. Nie występuje natomiast w chronionym, starym lesie deszczowym ani na dużych, intensywnie użytkowanych plantacjach.

Klimat południowej Nigerii jest gorący i bardzo wilgotny, z opadami przekraczającymi 2500 mm rocznie i porą deszczową od kwietnia do września. Trzy na cztery zwierzęta obserwuje się w porze deszczowej. Zwierzęta często przebywają blisko siebie, średnio w odległości 1,35 m, a w Beninie żyją na budynkach biurowych i rosnących wokół nich akacjach. Polują na drobne owady, zwłaszcza małe motyle i termity.

Hodowla

TERRARIUM

Hodowla *Lygodactylus conraui* opiera się na doświadczeniach z blisko spokrewnionym *Lygodactylus williamsi* oraz na trybie życia gatunku w naturze. Pojedyncze zwierzę lub parę można trzymać w małym, wysokim terrarium o wymiarach co najmniej 30 × 30 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość) z drzwiami z przodu i wentylacją zarówno z przodu, jak i w górnej części. Nieco większe terrarium zapewnia stabilniejsze warunki, ale pamiętaj, że zwierzęta są bardzo małe i muszą być w stanie znaleźć zarówno pokarm, jak i krople wody.

Urządź je licznymi pionowymi i ukośnymi gałęziami z bambusa lub korka, korą korkową i żywymi roślinami, takimi jak sansewierie, bromelie i sukulenty. Postaw na zacieniony, gęsto obsadzony wystrój, ponieważ w naturze gatunek szuka cienia. Wilgotne podłoże z ziemi, torfu i piasku o grubości 7-10 cm dobrze utrzymuje wilgoć, a warstwa liści na wierzchu daje schronienie skoczogonkom i prosionkom.

Gekony karłowate łatwo znikają w szczelinach. Usuń płyty tła albo uszczelnij je silikonem i zamknij wszystkie małe szpary, w których gekon mógłby utknąć. W jednym terrarium trzymaj tylko jednego samca, ponieważ samce mogą się poważnie poranić.

TEMPERATURA

L. conraui zamieszkuje gorące, wilgotne niziny. W dzień temperatura powinna wynosić 24-27 °C, z miejscem do wygrzewania o temperaturze 32-34 °C, do którego zwierzę może podejść i z którego może się oddalić. W górnej części terrarium może być 27-29 °C, a w dolnej 24-27 °C. W nocy temperatura może spaść do 21-24 °C, a spadek nawet do około 16 °C jest dobrze znoszony.

Do miejsca wygrzewania użyj lampy halogenowej ze ściemniaczem, aby w małym terrarium precyzyjnie sterować ciepłem. Mierz temperaturę termometrami cyfrowymi u góry i na dole. Nie dopuść do nagrzania całego terrarium, aby zwierzę zawsze mogło uciec od ciepła. Steruj ogrzewaniem i oświetleniem za pomocą timera, tak aby działały zgodnie.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-80 %, najwyższa przy dnie. Zraszaj rośliny, ściany i podłoże dwa-trzy razy dziennie przez około minutę i przed kolejnym zraszaniem pozwól kroplom odparować, a wierzchniej warstwie podłoża lekko przeschnąć. Wieczorem, po zgaszeniu światła, wilgotność może zbliżać się do 100 %. Zwierzęta piją krople zlizywane z liści.

Częstym problemem jest nadmiar wody. W naturze gekony karłowate przesiadują na odsłoniętych drzewach, które przez znaczną część dnia są suche, dlatego podłoże musi lekko przesychać między zraszaniami, a wentylacja musi być dobra. Poidło nie jest zalecane, ponieważ małe zwierzęta i młode łatwo się w nim topią. Jeśli mimo to chcesz podawać wodę, najbezpieczniejszym rozwiązaniem jest płytka nakrętka z kilkoma kamyczkami. Higrometr pokaże, czy rytm jest zachowany.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny w dzień i potrzebuje silnego, pełnospektralnego oświetlenia. Stosuj świetlówki typu T5: jedną dzienną o temperaturze barwowej około 6500 K i jedną UVB. Dobrym punktem wyjścia jest świetlówka UVB dla strefy Fergusona 2, zamontowana nad siatkową pokrywą, tak aby zwierzę mogło wchodzić w światło i z niego wychodzić. Zostaw cień w jednym końcu terrarium i zachowaj taką odległość od lampy, aby nie uszkodzić oczu.

Dodaj spot halogenowy do miejsca wygrzewania. Oświetlenie powinno podążać za porami roku: około 14 godzin latem, 12 godzin wiosną i jesienią oraz 10 godzin zimą. Noc musi być ciemna.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

W naturze gatunek żywi się bardzo drobnymi stawonogami, zwłaszcza małymi motylami i termitami. W terrarium pokarm musi być równie drobny: muszki owocowe, świeżo wyklute świerszcze, małe larwy barciaka, skoczogonki i małe prosionki, nie większe niż 6 mm. Podawaj owady cztery-siedem dni w tygodniu, w takiej ilości, aby zwierzę się najadło, ale nie tak dużo, by po kilku godzinach zostawały owady.

Możesz też podawać nektar lub gotowy pokarm dla gekonów dziennych, rozrobiony na gęstą papkę i serwowany w nakrętce od butelki umieszczonej na kawałku gałęzi. Dorosłe zwierzęta mogą dostawać gotowy pokarm co dwa-trzy dni, aby nie utyły. Owady karmowe muszą być dobrze karmione aż do momentu skarmiania.

Obtaczaj owady w preparacie, którego głównym składnikiem jest wapń, z niewielką zawartością D3 i witamin. Małe zwierzęta łatwo przedawkować, dlatego stosuj jeden zbilansowany preparat i nie dokładaj kolejnych. Samice potrzebują małej miseczki z czystym wapniem w proszku, wymienianym co dwa tygodnie i trzymanym z dala od wody.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Lygodactylus conraui to zwierzę do obserwacji, a nie do brania na rękę. Gekony karłowate są małe, szybkie i delikatne, a manipulowanie stresuje je i może skończyć się utratą ogona. Ogranicz dotykanie do minimum i przenoś je za pomocą małego kubeczka lub pędzelka, zamiast je chwytać.

W naturze zwierzęta żyją w małych grupach, w odległości nieco ponad metra od siebie. W terrarium bezpiecznym wyborem jest para. Kilka samic może stać się terytorialnych i przeganiać się nawzajem, a dwóch samców nigdy nie wolno trzymać razem. Jeśli kilka zwierząt dzieli terrarium, potrzebnych jest wiele gałęzi i kryjówek na różnych wysokościach, aby mogły schodzić sobie z drogi. Zwracaj uwagę na ugryzienia, przeganianie i zwierzęta tracące na wadze, a w razie niepokoju rozdziel je. Nowe zwierzę potrzebuje kilku tygodni spokoju na aklimatyzację.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Nie jest znana żadna różnica w ubarwieniu między płciami, więc płeć trzeba określić, uważnie się przyglądając. Samce mają rząd porów przed kloaką, a u dojrzałych samców przy nasadzie ogona widoczne są kieszonki hemipenisów. Samicom brakuje porów. Określanie płci jest najpewniejsze u dorosłych zwierząt.

Zwierzęta prawdopodobnie osiągają dojrzałość płciową w wieku 4-8 miesięcy, jak u *Lygodactylus williamsi*. Jeśli poczekasz do około roku, zwierzęta będą w lepszej kondycji do rozrodu. Wybieraj wyłącznie zdrowe zwierzęta o dobrej wadze i pozwól im przyzwyczaić się do terrarium, zanim je połączysz.

GODY I KOPULACJA

Gatunek prawdopodobnie reaguje na wiosenne bodźce, takie jak dłuższe dni i nieco wyższa temperatura, podobnie jak spokrewnione gekony dzienne. Najpierw umieść w terrarium rozrodczym samice, a potem samca, i obserwuj je przez pierwsze dni. Jedna para to najbezpieczniejsze rozwiązanie, ale samiec z dwiema lub większą liczbą samic również może się

sprawdzić. W jednym terrarium może być tylko jeden samiec.

Zimą daj samicom trzy-pięć miesięcy przerwy od rozrodu, skracając długość dnia do poniżej 10 godzin i odłączając samca. Wydłuża to ich okres rozrodczy.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Podobnie jak u spokrewnionych gekonów karłowatych samica prawdopodobnie składa po dwa jaja i przykleja je do podłoża tak, że nie da się ich przenieść bez uszkodzenia. Między zniesieniami mijają dwa-trzy tygodnie. Bardzo małe młode obserwuje się także wewnątrz domów, więc gatunek może rozmnażać się na budynkach.

Zapewnij samicy kilka wyjmowanych miejsc do składania jaj, aby nie korzystała ze ścian terrarium: rurki bambusowe, rurki korkowe lub małe probówki na kwiaty z kwiaciarni, zamocowane poziomo na ścianach. Jaj na ścianach terrarium nie da się przenieść, a młode mogą zostać zjedzone przez dorosłe osobniki. Przez cały sezon samica musi mieć pod dostatkiem wapnia i owadów.

INKUBACJA

Jaja przyklejone do wyjętego miejsca składania przenosi się razem z nim do zamkniętego plastikowego pojemnika z wilgotnym podłożem na dnie i kilkoma małymi otworami wentylacyjnymi w pokrywie, aby nie tworzyła się stała kondensacja. Utrzymuj wysoką wilgotność i świeże powietrze. Inkubacja trwa prawdopodobnie 60-120 dni w zależności od temperatury, jak u *L. williamsi*.

U *L. williamsi* płeć zależy od temperatury: średnia temperatura dzienna 21-24 °C daje samice, 26-27 °C obie płcie, a 28 °C i więcej samce. W nocy temperatura powinna spadać o kilka stopni. Nie wiadomo, czy dotyczy to również *L. conraui*, dlatego utrzymuj temperaturę 24-28 °C i nie oczekuj określonego stosunku płci.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode utrzymuje się jak dorosłe, tylko w nieco mniejszych terrariach, i codziennie powinny dostawać gotowy pokarm oraz najmniejsze owady. Świeżo wyklute zwierzęta są bardzo małe, więc wszystkie szczeliny muszą być zamknięte, a pokarm musi być mniejszy niż 6 mm.

Rozdzielaj młode według wielkości i płci, gdy zaczynają się nawzajem przeganiać, i trzymaj je osobno od dorosłych, które mogłyby je zjeść. Uważnie kontroluj wilgotność i dostęp do wody pitnej, ponieważ małe zwierzęta szybko się odwadniają.

Zdrowie i częste błędy

Typowe problemy u *Lygodactylus conraui* są takie same jak u blisko spokrewnionych gekonów karłowatych:

- Odwodnienie. Małe zwierzęta nie mają rezerw, a zbyt niska wilgotność powietrza lub brak kropel wody może w krótkim czasie kosztować je życie.
- Nadmiar wilgoci i słaba wentylacja, prowadzące do grzybic, pleśni i problemów skórnych. Pozwól podłożu lekko przeschnąć między zraszaniami.
- Niedobór wapnia, zwłaszcza u samic składających jaja bez przerwy. Zawsze udostępniaj wapń w proszku i dawaj samicom przerwę od rozrodu.
- Otyłość, jeśli gotowy pokarm podawany jest zbyt często. Dorosłym podawaj go co dwa-trzy dni.
- Urazy w wyniku walk, zwłaszcza między samcami, oraz utracone ogony po manipulowaniu. Utracony ogon odrasta tylko częściowo.
- Zwierzęta, które utknęły w szczelinach lub za tłem. Zamknij wszystkie małe szpary.
- Roztocza i pasożyty u nowo zakupionych zwierząt, zwłaszcza odłowionych z natury. Trzymaj nowe zwierzęta w kwarantannie do dwóch miesięcy.

Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę traci na wadze, nie chce jeść lub siedzi ospale na dnie.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/gekony/lygodactylus-conraui